

ULOBA's forslag til lov om BPA og Assistansetønad

ULOBA's FORSLAG TIL LOVTEKST MED KOMMENTARER

LOV OM BORGERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE OG ASSISTANSESTØNAD

§ 1. FORMÅL

Formålet med denne lov er:

- a) *å fremme full likestilling og deltaking for personer i lovens målgruppe jf § 2.*
- b) *å gi økonomisk kompensasjon for utgifter til Borgerstyrt personlig assistanse for personer som oppfyller vilkårene i loven jf § 5.*

KOMMENTARER TIL § 1:

Loven må å ha en formålsparagraf slik at det er helt klart hva hensikten med rett til Borgerstyrt personlig assistanse skal være. Sentrale elementer er at loven skal fremme rett til selvstendig liv, full likestilling og deltaking. Loven skal videre sikre finansieringen av Borgerstyrt personlig assistanse.

§ 2. MÅLGRUPPE

Personer med varige fysiske eller psykiske funksjonsnedsettelse som forårsaker et omfattende behov for assistanse i dagliglivet jf § 5, og som åpenbart ikke skyldes normal aldring.

KOMMENTARER TIL § 2:

Paragrafen skal klargjøre hvem ordningen skal omfatte. ULOBA tror det er nødvendig å begrense målgruppen til de som har de mest grunnleggende og største assistansebehovene. Vi er forberedt på at en slik avgrensning kan vekke debatt. Debatten vil avdekke behovet for klare prioriteringer. Prioriteringer som er helt nødvendige for å oppfylle politiske mål om full deltagelse og likestilling, også for de som har de største assistansebehovene.

ULOBA ønsker at målgruppen skal være så klart definert at det ikke skal herske tvil om hvem som faller innenfor ordningen, men også hvem den ikke omfatter. ULOBA er redd for at dersom ikke dette framgår klart, vil flere enn de ordningen er innrettet for gjøre krav på ordningen. Dette kan føre til en uønsket utvanning, og loven vil dermed ikke tjene sitt formål og sin hensikt.

ULOBA er av den oppfatning at funksjonsnedsettelse som følger av alminnelige aldringsprosesser *ikke* skal omfattes av ordningen. Funksjonsnedsettelsen skal altså være medfødt, eller ha oppstått *før* normal aldringsprosess i seg selv har utløst assistansebehovet. ULOBA mener derimot at loven ikke må sette noen grense for *type* funksjonsnedsettelse.

§ 3. PERSONLIG ASSISTANSE

Borgerstyrt personlig assistanse er enhelhetlig, fleksibel og personlig utformet tjeneste styrt av den som har behov for assistansen, dennes verge/hjelpeverge eller nærstående person som vedkommende selv velger. Borgerstyrt personlig assistanse utføres av et begrenset antall assistenter.

KOMMENTARER TIL § 3:

Loven må klart definere hva Borgerstyrt personlig assistanse er. Erfaring viser at det hersker ulike oppfatninger om ordningen og hvilke prinsipper den baseres på. Når forståelsen er uklar, får dette uheldige konsekvenser for tildeling og organisering av ordningen.

Det å ha full kontroll med ordningen gjennom å være reell arbeidsleder for egne assistenter, er selve fundamentet i Borgerstyrt personlig assistanse. Bare slik vil ordningen bli tilstrekkelig fleksibel, personlig utformet og bidra til ikke-diskriminering.

Reell borgerstyring må også innbefatte retten til selv å velge hvem som skal være arbeidsgiver for assistentene. Erfaring viser at arbeidsgivertilknytningen har stor betydning for i hvilken grad ordningen faktisk oppleves som egenstyrt. I dag er det kommunen som avgjør spørsmålet om arbeidsgivertilknytning. Dette er en åpenbar selvmotsigelse i en borgerstyrt ordning. En logisk konsekvens av selve grunntanken bak Borgerstyrt personlig assistanse er at borger selv må avgjøre hvem som skal ha arbeidsgiveransvaret i ordningen.

Den som er innvilget Borgerstyrt personlig assistanse er arbeidsleder for sine assistenter, og har ansvar for rekruttering, opplæring, oppsett av arbeidsplaner osv. Der hvor borger selv ikke kan ta det hele og fulle ansvar for å styre ordningen, kan dette skje i samarbeid med verge eller en annen person som *borger selv utpeker*.

Det er et viktig kjennetegn ved Borgerstyrt personlig assistanse at den utføres av et begrenset og definert antall personer.

§ 4. Assistansetønad

Assistansetønad skal dekke alle kostnader til Borgerstyrt personlig assistanse innvilget etter denne lov.

KOMMENTARER TIL § 4:

Innføring av en egen Assistansetønad vil innebære en ny finansiering av Borgerstyrt personlig assistanse.. Assistansetønaden må dekke alle kostnader ved ordningen, og det skal ikke være noen form for egenandel. Borgerstyrt personlig assistanse skal fremme full likestilling og deltaking for personer i lovens målgruppe, og må derfor ikke gjøres avhengig av den enkeltes personlige økonomi. Assistansetønad vil videre gjøre det mulig å overlate valg av arbeidsgiver til borgeren selv.

Se også kommentarer til §§ 3 og 6.

§ 5. Vilkår for rett til Borgerstyrt personlig assistanse og Assistansetønad

Rett til Borgerstyrt personlig assistanse og Assistansetønad har den som på grunn av varig (2 – 3 år) funksjonsnedsettelse har behov for assistanse til:

- a) *å stå opp og å legge seg*
- b) *personlig hygiene*
- c) *å kle av og på seg*
- d) *å spise og å tilberede mat*
- e) *å kommunisere med andre*
- f) *å orientere seg*
- g) *andre oppgaver som krever inngående kunnskap om personen*

Rett til Borgerstyrt personlig assistanse opphører ved fylte 70 år. Person som har fått innvilget Borgerstyrt personlig assistanse før fylte 70 år, beholder denne rett også etter fylte 70 år.

Assistanse utført av medlemmer av personens husstand omfattes ikke av denne lov.

Assistanse som helt eller delvis utgjør et opplegg for behandling eller trening omfattes ikke av denne lov. Dette er likevel ikke til hinder for at nødvendig assistanse kan utføres

samtidig med behandling eller trening, og slik assistanse gir rett til Assistansetønad.

KOMMENTARER TIL § 5.

1

Med "rett til" mener ULOBA at dersom lovens vilkår er oppfylt, skal søknaden *ikke* være gjenstand for skjønn. Erfaringen hittil er at kommunenes vide fullmakt til å utøve skjønn ved valg av tjenesteform, fører til uakseptabel forskjellsbehandling.

ULOBA mener at den *udiskutable* retten til Borgerstyrt personlig assistanse må være forbeholdt de som har de mest grunnleggende eller omfattende assistansebehovene. Borgere som har behov for assistanse til en eller flere av oppgavene listet opp (a-g), er de som i sin daglige livsførsel er mest avhengige av andres bistand. Unnlattelse av å innvilge Borgerstyrt personlig assistanse til de dette gjelder, vil faktisk være diskriminering. For en borger med funksjonsnedsettelse og et omfattende eller grunnleggende assistansebehov, vil Borgerstyrt personlig assistanse være den ressursen som vil gjøre det mulig likevel å leve et selvstyrt liv. ULOBA er klar over at en slik forskjellsbehandling kan vekke diskusjon. Vår påstand er at positiv forskjellsbehandling noen ganger er nødvendig for å fremme resultatlighet og dermed forhindre diskriminering.

Borgerstyrt personlig assistanse skal gi en helhetlig og fleksibel tjeneste som verktøy for å kunne leve et mest mulig selvstendig liv. Når vilkårene i § 5 er oppfylt skal ordningen selvsagt også kunne dekke assistansebehov til andre oppgaver enn de som er nevnt i opplistingen.

2

ULOBA mener at en fornuftig aldersgrense vil være 70 år. Dog slik at dersom vilkårene for Borgerstyrt personlig assistanse er oppfylt før fylte 70 år, beholder man ordningen også etter å ha passert aldersgrensen.

3

ASSISTANSE UTFØRT AV ET HUSSTANDSMEDLEM SKAL ETTER ULOBAS OPPFATNING IKKE FINANSIERES MED ASSISTANSESTØNAD. BORGERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE SKAL BIDRA TIL FRIGJØRING OG SELVSTENDIGHET, OG EN ØKONOMISK KOPLING MOT EKSEMPELVIS FAMILIEMEDLEMMER KAN DERFOR VÆRE UHELDIG.

4

Borgerstyrt personlig assistanse skal *i seg selv* ikke være for eksempel organisert trening eller behandling. Man kan likevel ha behov for assistanse *samtidig med* trening, behandling, opplæring og lignende.

§ 6. Fastsetting av satser for Assistansetønad

Stortinget fastsetter satser for Assistansetønad.

KOMMENTARER TIL § 6:

Det må fastsettes en timepris per produserte assistansetime.

Timeprisen skal dekke alle lønnskostnader til assistenter inkludert tillegg for ubekvem arbeidstid, diett, sykepenger, forsikringer, arbeidsgiveravgift, feriepenger og pensjon.

Timeprisen skal videre dekke utgifter til opplæring av arbeidsleder (assistansemottakeren), og kontinuerlig råd og veiledning.

Timeprisen må også dekke arbeidsleders driftsutgifter som annonsering, telefon, porto og utgifter på assistentene ved reiser og aktiviteter. Timeprisen må også dekke utgifter til regnskap, revisjon og rapportering.

Timeprisen må reguleres i samsvar med alminnelig lønnsutvikling.

§ 7. Saksbehandling

Kommunen mottar og behandler alle søknader om Borgerstyrt personlig assistanse.

Dersom det fattes vedtak på mer enn 20 timer Borgerstyrt personlig assistanse i snitt per uke oversendes vedtaket til Trygdekontoret for godkjenning av det antall timer som overstiger 20.

KOMMENTARER TIL § 7

ULOPA mener at lov om Borgerstyrt personlig assistanse må forankres i Lov om sosiale tjenester (LOST). Det er derfor naturlig at alle søknader om denne tjenesten mottas og behandles i kommunen.

§ 8. Finansiering, utbetaling og kontroll

Kommunen er ansvarlig for finansiering av Borgerstyrt personlig assistanse opp til og med 20 timer per uke. Finansiering utover dette er statens ansvar gjennom Folketrygden.

Assistansetønad utbetales månedlig med et fastsatt beløp tilsvarende det til enhver tid gjeldende vedtak om Borgerstyrt personlig assistanse. Trygdekontoret betaler Assistansetønaden til den som er innvilget tjenesten eller etter fullmakt direkte til den tjenesteleverandør mottaker har valgt. For de første 20 timer per uke skal kommunen betale et tilsvarende beløp til Trygdekontoret.

Trygdeetaten fører kontroll med bruken av Assistansetønad

KOMMENTARER TIL § 8:

1

Kommunen skal uansett ha ansvar for finansiering av assistansebehov på inntil 20 timer per uke. Når vilkårene for rett til Borgerstyrt personlig assistanse er oppfylt og assistansebehovet overstiger 20 timer per uke, inntreer statlig finansielt ansvar på de timene som overstiger 20. Et statlig ansvar for de mest omfattende ordningene er helt nødvendig for å motvirke urimelig forskjellsbehandling (diskriminering) som følge av ulikheter i kommunenes økonomi.

2

Dersom rett til Borgerstyrt personlig assistanse innvilges, må stønaden ytes som direktebetaling. Direktebetaling vil ivareta borgers selvsagte rett til å benytte stønaden på den måten som passer best for den enkelte, dog *innen det formål* som loven angir. Mottaker av Assistansetønad kan velge å være arbeidsgiver selv, benytte et andelslag, eller kjøpe tjenesten av kommunen eller eventuelle andre tilbydere.

Direktebetaling er et sterkt virkemiddel knyttet til selvstendighet, styring og kontroll og vil således bygge opp under lovens formål.

3

For å få et rasjonelt system for utbetaling, kontroll og revisjon bør alle utbetalinger skje fra samme instans (Trygdekontoret).

§ 9. Klageadgang

Vedtak om Borgerstyrt personlig assistanse kan påklages etter reglene i Lov om sosiale tjenester og Lov om Folketrygd.

KOMMENTARER TIL § 9

Da lov om Borgerstyrt personlig assistanse og Assistansetønning må forankres både i LOST og LOFT er det selvsagt at det må eksistere en klagerett etter de samme lover.

§ 10. Annet

Tilståelse av Borgerstyrt personlig assistanse er ikke til hinder for å motta andre tjenester etter annen lovgivning.

KOMMENTARER TIL § 10

Selv om det å ha et helhetlig og fleksibelt assistansetilbud står sentralt i en ordning med Borgerstyrt personlig assistanse, kan det være enkelte som ønsker en kombinasjon av Borgerstyrt personlig assistanse og andre ordninger/tjenester. Den som har behov for assistanse må derfor stå fritt til å søke om og motta tjenester etter annen lovgivning, dersom vedkommende ser det som mest hensiktsmessig.